

POSTANOWIENIE

16 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Marcin Łochowski

na posiedzeniu niejawnym 16 listopada 2023 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa A. C.
przeciwko R. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w B.
o ochronę własności i zadośćuczynienie,
na skutek skargi kasacyjnej R. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku
z 14 marca 2023 r., I ACa 193/22,

odrzuca skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

Pozwany R. sp. z o.o. w B. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 14 marca 2023 r., oddalającego apelację pozwanego od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku z 13 grudnia 2021 r., którym nakazano pozwanemu zaniechania emitowania nadmiernego hałasu w bliżej określony w wyroku sposób oraz zasądzono na rzecz powódki 20 000 zł zadośćuczynienia. Pozwany zaskarżył wyrok Sądu drugiej instancji w całości, wnosząc o jego uchylenie w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Wartość przedmiotu zaskarżenia skarżący oznaczył na 20 000 zł.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Dla oceny dopuszczalności skargi kasacyjnej w okolicznościach sprawy kluczowe znaczenie ma prawidłowa kwalifikacja dochodzonych przez powódkę i uwzględnionych przez Sąd Okręgowy roszczeń. Sąd pierwszej instancji uwzględnił roszczenie zakazowe (dotyczące zaniechania przez pozwaną spółkę hałasu) na

podstawie art. 144 k.c. jako roszczenie o zakazanie immisji. Taka ocena prawna została podzielona przez Sąd Apelacyjny. Ponadto, Sąd Okręgowy zasądził na rzecz powódki na podstawie art. 448 k.c. zadośćuczynienie pieniężne za naruszenie dóbr osobistych w wysokości 20 000 zł. Należy zatem uznać, że przedmiotem rozstrzygnięcia Sądu pierwszej instancji, a następnie Sądu rozpoznającego apelację, były dwa roszczenia. Jedno o ochronę własności, czyli zakazanie immisji (art. 144 k.c.) i drugie – o zadośćuczynienie za naruszenie dóbr osobistych (art. 448 k.c.). Z tego względu określenie przedmiotu sprawy w zaskarżonym wyroku należy uznać za nieprecyzyjne.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje trafne stanowisko, że sprawa o zakazanie immisji ma charakter sprawy majątkowej. Podkreśla się, że podstawę prawną dochodzonego powództwa stanowi art. 144 w zw. z art. 222 § 2 k.c., kreujący roszczenie prawnorzeczowe po stronie właściciela nieruchomości w stosunku do właściciela nieruchomości sąsiedniej. Jest to więc typowy instrument ochrony prawa majątkowego w postaci własności nieruchomości przed jego naruszeniami przybierającymi inną postać niż pozbawienie właściciela faktycznego władztwa nad rzeczą, w tym poprzez immisje. Ponadto roszczenie to nie zmierza do jakiegokolwiek regulacji stosunków niemajątkowym, lecz do bezpośredniej ingerencji w sposób korzystania z prawa własności przez właściciela nieruchomości sąsiedniej, będącej źródłem immisji. Jedynie pośrednim skutkiem orzeczenia uwzględniającego to roszczenie jest ochrona wartości niemajątkowych, w tym dóbr osobistych właściciela i innych osób korzystających z nieruchomości sąsiedniej. Zatem roszczenie negatoryjne, bez względu na to czy odnosi się do immisji materialnych, czy niematerialnych, ma zawsze charakter majątkowy (zob. postanowienie SN: z 24 czerwca 2021 r. I CSK 204/21, i tam powołane orzecznictwo).

Z kolei osoba, której dobra osobiste zostały zagrożone lub naruszone cudzym działaniem może dochodzić ochrony prawnej zarówno za pomocą roszczeń niemajątkowych, a więc roszczenia o zaniechanie działania naruszającego dobro osobiste lub roszczenia o dopełnienie czynności potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia dobra osobistego, w szczególności złożenia stosownego oświadczenia (art. 24 § 1 k.c.), jak i roszczeń majątkowych w postaci

żądania zasądzenia zadośćuczynienia pieniężnego (art. 448 k.c.). Wymienione roszczenia (niemajątkowe lub majątkowe) mogą być dochodzone w odrębnych sprawach według właściwości rzeczowej dla każdego z nich. Mogą też zostać zgłoszone w jednym pozwie, lecz wówczas roszczenia majątkowe nie tracą swojego charakteru i nie mogą być traktowane jako dochodzenie prawa niemajątkowego (zob. postanowienie SN z 7 maja 2009 r., III CZ 20/09).

Oba dochodzone przez powódkę roszczenia miały charakter majątkowy. Zaskarżony wyrok zapadł więc w sprawie o prawa majątkowe w rozumieniu art. 398² § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż pięćdziesiąt tysięcy złotych. Mając to na względzie należy uznać, że skarga kasacyjna jest niedopuszczalna, gdyż wartość przedmiotu zaskarżenia wskazana przez skarżącego została w skardze kasacyjnej wskazana na kwotę niższą niż 50 000 zł (art. 398² § 1 k.p.c.).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie 398⁶ § 3 w zw. 398² § 1 k.p.c. odrzucił skargę.

(D.Z.)

[MS]